

народные артисты СССР Нина Рамишвили и Илья Сухишвили. В каждом регионе страны существуют разные культурные слои, которые отличаются друг от друга социальным, психическим или историческим происхождением, но их общности взаимосодействуют созданию новой структуры. Именно поэтому в его репертуаре — народные танцы различных народностей Грузии, а также театрализованные сюжетные постановки с музыкальным сопровождением на грузинских народных инструментах. Сюжетами таких постановок в основном являются грузинские легенды о любви между мужчиной и женщиной, а также военная тематика.

Среди танцев, исполняемых артистами ансамбля, — «Картули», женский танец «Самаия», «Кинтоури», «Давлури», аджарские танцы «Гандаган» и «Хоруми», азербайджанский танец «Джейрани», осетинские «Симд» и «Шуточный танец», «Илоури», танец Хонга, «Хевсурский танец» и другие номера. В коллективе исполняют как старинные фольклорные, так и более современные народные танцы.

Ансамбль имеет множество костюмов, самыми ценными являются сохранившиеся со дня основания коллектива, они используются и сегодня. Ансамбль много гастролировал по городам СССР, а также выезжал на гастроли в Польшу, Румынию, США, Финляндию, Францию и другие страны, а также выступал на сцене театра «Ла Скала» в Милане. Это свидетельствовало о том, что уровень ансамбля очень высок. Был снят фильм «Государственный ансамбль народного танца Грузии». Необходимость максимального сохранения грузинского народного танца, передача фольклорной основы танцев будущему поколению, не утратив национального колорита, характера и манеры исполнения являются основой деятельности этого ансамбля.

Представленная И. Сухишвили и Н. Рамишвили 50 лет назад программа претерпела существенные изменения. Коллектив не останавливается на достигнутом и продолжает повседневный творческий поиск, танец эволюционировал от пластической формы хоровода до массовых театральных сюжетных представлений. В круговороте многовековых формаций грузинский танец превратился в одно из выдающихся мировых искусств, заслуженно покориивших новыми художественными достижениями все мировые высоты.

С. Ю. Сластина

ДОСЛІДНИКИ БАРОКОВОГО ТАНЦЮ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Починаючи з другої половини ХХ ст., у хореографічному середовищі зростає зацікавленість у вивченні історичних танців минулих століть, зокрема барокової хореографії, яка домінувала в Західній Європі з середини XVII ст. до середини XVIII ст. Основними джерелами для реконструкції танців цього періоду є праці Рауля-Оже Фейе, П'єра Рамо, Луї Пекура (у Франції), Келлома Томлінсона, Джона Вівера (в Англії), Готтфріда Тоберта (в Німеччині). Визначними дослідниками історичних танців у другій половині ХХ ст. були Мелузін Вуд, Мері Скіпінг, Ширлі Він,

Венді Хілтон, Франсін Ланселот, котрі вивчали першоджерела й історію французької, іспанської та італійської хореографії.

Основою барокової хореографії є створений майстрами танцю стиль під назвою «Прекрасний танець», або «*La belle danse*». Сутність його полягала в гармонії, виразності та благородстві танцювальної пластики, а складність цієї хореографії — не в силі м'язів, а в продуманій узгодженості рухів рук і ніг. Пізніше він став називатися серйозним жанром. На його основі сформувався класичний танець, зберігши частину термінології. Прекрасний танець підвищив значення танцювального руху на рівень такого цінного самостійного матеріалу мистецтва, як музикальний звук, або лінія та фарба в живописі, який не потребує драматичного пояснення або віртуозного виконання.

Однією з перших дослідників барокового танцю в другій половині ХХ ст. була британка М. Вуд, котра в 1950-х рр. видала декілька книг з історичного танцю. Дослідниця надала характеристики та приклади танців з ХІІ по ХІХ ст., із зазначенням їх походження та еволюції, докладні інструкції щодо стилю, техніки виконання основних кроків і танців загалом. Її послідовниця хореограф М. Скіпінг у 1960-х рр. стала відомою завдяки реконструкції барочного балету для лондонської компанії «*Ballet for All*».

У 1970-х рр. провідними дослідниками барокового танцю були Ш. Він, засновниця ансамблю барочного танцю в університеті штату Огайо, котра описала техніку виконання кроків та танців епохи Бароко, а також В. Хілтон. Вона на основі праці М. Вуд здійснювала власні дослідження першоджерел, з 1974 р. протягом 25 років організовувала семінари, присвячені барочному танцю, при Стенфордському університеті.

Ще одним видатним істориком танцю була Ф. Ланселот. Її дослідження стосувалися вивчення французьких традиційних форм танцю. У 1980 р. на прохання французького міністра культури вона заснувала ансамбль барокового танцю «*Ris et Danceries company*», у якому зібрала танцівників, хореографів і дослідників. У співпраці з ними вона здійснила реконструкції танців Л. Пекура, постановки опер, комедій-балетів, а також власних творів у стилі бароко. У 1996 р. вона опублікувала працю «*La Belle Danse*» («Прекрасний танець») — каталог з короткими поясненнями барочного танцю, який і нині є основним його тлумаченням.

Діяльність Ф. Ланселот і її компанії «*Ris et Danceries*» надихнула та слугувала платформою для початку творчої діяльності багатьох сучасних балетмейстерів, танцівників і дослідників барокової хореографії. Серед них — Беатріс Масен з її ансамблем «*Fêtes galantes*», Марі-Женев'єв Месе та її ансамбль «*L'Eventail*», Наталі ван Парі, Анна Епес та ін. Вони, досліджуючи барокову хореографію, поєднують її з сучасною та створюють цілковито новий стиль.

Отже, відновлений у другій половині ХХ ст. бароковий танець набув нового життя у творчості сучасних балетмейстерів. Їх твори належать до репертуару провідних балетних театрів Європи, а реконструйовані ними

танці відомих хореографів минулого є культурною спадщиною європейських країн. Програми з відродження танцювального мистецтва підтримують уряди багатьох країн. Барокова хореографія набуває значної популярності, про що свідчить поява численних ансамблів у всьому світі.

К. Р. Кулеба

ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА ХАРКІВЩИНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

Актуальність теми полягає в необхідності поглиблення загальних знань щодо танцювального побуту та культури поведінки суспільства Харківщини першої половини ХІХ ст. з метою переосмислення естетики комунікативної поведінки й танцювальної спадщини нашого краю відповідного історичного періоду, а також для надання сучасних оцінок культурно-суспільним явищам життя.

Базовим джерелом є теоретична праця харківського танцмейстера ХІХ ст. Людовика Петровського «Правила для шляхетних суспільних танців», надрукована в 1825 р. в м. Харків. Зміст книги присвячено вивченню танцювального мистецтва в історіографічному та дидактичному контекстах.

Особливо популярною формою проведення дозвілля серед дворянства Харківщини в першій половині ХІХ ст. був бал. Як зазначає дослідник-культуролог Є. В. Дугов, бали того періоду — синтез танців та маскарадного дійства.

Л. Петровський у своїй книзі зазначає, що людина, котра прагне гідно представити себе у верхах суспільства, має досконало опанувати шляхетні танці. Хореограф виокремлює вальс, екосез, кадрили, мазурку, котильйон, матредур, тампет як найулюбленіші танці харківського дворянства. Також Л. Петровський пише й про танці, в яких чітко простежується народна основа: танець польський, краков'янка, казачок та ін. У праці танцмейстера окремим розділом подані побутові танці-соло, які слугують здебільшого підготовчим етапом для оволодіння репертуаром світських танців.

Культура поведінки верхів суспільства була чітко регламентованою. У своїй праці Л. Петровський акцентує на правильній постанові корпуса шляхетної особи, її ході, сидінні, міміці та жестах. Квінтесенцією абсолютного виконання цих правил є створення образу приємної, освіченої людини.

На думку Л. Петровського, саме в процесі навчання танцям людина може досягти єдності між фізичним та моральним. Щоб успішно презентувати себе на балах, танцмейстер рекомендує бути рішучим і водночас скромним, намагатися здобути прихильне ставлення оточуючих.

Особистість учителя танців аналізується в «Правилах» Л. Петровського. Танцмейстер зазначає, що людина такого покликання обов'язково має бути моральною, вкладати всю душу в процес навчання, мати гострий розум та правильну «методу».